

**25 % mangler en bibliotekar
– de ved det bare ikke** Læs side 4

Hvad vil du vide? Online projektvejledning
..... Læs side 11

Service design i uddannelsesbiblioteket!
..... Læs side 17

Det interkulturelle læringsrum – et forskningsprojekt

Internationale studerende er ikke længere et særsyn på vore uddannelser. De giver os mulighed for bredere horisont, og de skaber grundlag for at reflektere over og udvide vores pædagogik og didaktik. De giver mulighed for at bygge broer og skabe relationer, både for undervisere, ansatte og studerende. Men alle disse ting sker ikke blot, fordi de studerende befinder sig på matriklen.

Af Lektor Line Skjødt, Erhvervsakademi Aarhus. Fotograf: Greg McQueen

Potentiale

Udfordringen på vores uddannelsesinstitutioner består i, at udnytte det potentiale de internationale studerende repræsenterer. For de studerende er der muligheden for at øge deres relationskompetencer og kulturforståelse, give dem et globalt udsyn og indblik i den kompleksitet, der er i samfundet og samfundenes relationer.

For undervisere består potentialet, ud over det ovennævnte, i refleksioner og dygtiggørelse inden for didaktik og pædagogik. Derudover får vi muligheden for en øget viden inden for vores faglighed, da de internationale studerende kan gøre materiale fra et andet sprog, land og kultur tilgængeligt for os. Der er meget at vinde, men samtidig meget at tabe, da udfordringerne ved internationalisering på vores uddannelsesinstitutioner ikke bør negligeres.

Udfordringer for den studerende

Springet fra ungdomsuddannelse til videregående uddannelse er en udfordring, som de internationale studerende deler med de danske studerende. Men den internationale studerendes udfordringer har flere facetter end den danske, for den internationale skal ikke kun flytte sig fra gymnasiet til studiet. Mange har været dygtige elever i deres hjemland, men kan meget vel komme i en situation, hvor det, der gør en dygtig derhjemme,

ikke længere har samme værdi. Det er af flere årsager en stor opgave at afkode, hvad rigtig opførsel er i det nye læringsrum: De befinder sig i en ny faglighed, forventninger er ofte underforståede, og vores forventninger til deres opførsel som studerende gør muligvis op med hele deres etablerede læringsforståelse.

Den studerende befinder sig pludseligt i et nyt fysisk, socialt, kulturelt såvel som akademisk miljø. Nogle af vores internationale studerende oplever diskrimination, i skolen eller samfundet generelt; andre oplever, at de får dårligere karakterer, end de er vant til hjemmefra, og at de savner venner og familie. En anden potentiel udfordring er, at de oplever statusstab og på denne måde delvist mister deres identitet i deres nye hjemland. Det kan ikke kun føre til lavere selvværd men også tab af selvforståelse for disse studerende.

Udfordringer for underviseren

Som undervisere er vores opgave primært deres faglighed, læringsforståelse og tilpasning til deres nye læringskontekst, men mødet med de internationale studerende kan blive mere givtigt for alle parter, hvis vi har en bredere forståelse for alle deres udfordringer og ikke kun den faglige del.

Artiklen udspringer af forsknings- og innovationsprojektet 'Internationalisering af videregående uddannelser', der skal koble eksisterende viden om internationalisering af uddannelser med en dansk kontekst. Konkret skal forskningsprojektet resultere i en internationaliseringskøreplan til Erhvervsakademi Aarhus (EA), som både rummer støtte til de internationale studerende og nye undervisere på de interkulturelle hold.

Det er naivt at forestille sig, at det er uden udfordringer for undervisere, bibliotekarer m. fl. pludseligt at have en mere forskelligartet målgruppe. I en international klasse kan man som underviser opleve meget forskellige forventninger og konventioner. På EA har vi spurgt underviserne og bibliotekarerne om, hvilke udfordringer de oplever i det interkulturelle klasserum. Ud fra resultaterne kunne bl.a. bestemmes følgende specifikke udfordringer:

- 63 % af respondenterne genkender problemer med, at internationale studerende **ikke deltager aktivt** i timerne
- 63 % indikerer, at det kan være et problem i undervisningen, at de internationale studerende **ikke forholder sig kritisk** til fagstoffet
- 58 % af underviserne indikerer, at de studerende har en anden definition af **snyd og afskrivning**, end de selv har

Aktiv deltagelse og forholde sig kritisk

Alle ovenstående udfordringer har en fællesnævner, nemlig at de studerende ikke er bekendt med undervisningsformen i den danske uddannelsestradition. Når vi forstår, hvad der ligger bag, er vi klædt bedre på til at hjælpe de studerende med at overkomme udfordringerne. Når 63 % genkender problemer med, at internationale ▶

studerende ikke deltager aktivt i timerne, og at de studerende ikke forholder sig kritisk til fagstoffet, så kan det være et udtryk for mange ting, f.eks. at deres tidligere læringsmiljøer kan være karakteriserede ved, at personlige meninger er utroligt arrogante, eller at harmoni i gruppen er vigtigere end egen interesse.

Når man har gået i skole i 15 år i et miljø, hvor underviseren og bøgerne talte ufejlbarlige sandheder og ikke måtte udfordres, så er det naturligt, at man ikke fra første dag i en ny uddannelseskultur indgår i faglige diskussioner. Dermed ikke sagt, at vi ikke kan forsøge at skubbe de studerende i den retning, men det kræver en forståelse for, at deres billede af 'den gode studerende' kan være diametralt modsat vores. Den internationale studerende kan ikke omstille sig, bare fordi vi i første lektion siger til hende, at det er vigtigt, at hun deltager. For det første kræver dette en forforståelse for, hvad 'at deltage' overhovedet betyder, for det andet er denne ændring ikke en, der finder sted fra dag til anden, hvis den udford-

rer hele forståelsen af, hvordan læring opnås.

For at forstå og løse udfordringen aktiv deltagelse i timerne er det også væsentligt, at vi som undervisere tør udfordre egen praksis. At få studerende til at diskutere i timen er nemlig ikke den eneste måde at inspirere til kritisk tænkning. Stilhed kan også betyde fordybelse og refleksion. Det er en vestlig antagelse, at det at snakke betyder, at man tænker. I vores kultur ser man stilhed som fravær af kommunikation, mens andre kulturer ser stilhed som en del af kommunikationen. Stilhed kan derfor også betyde: jeg anerkender vigtigheden af det, du har sagt, og viser dette ved at reflektere (i stilhed) over det. Udfordringen for underviseren ligger her i at anerkende, at en studerende godt kan reflektere over en tekst eller en diskussion uden verbalt at kommentere eller deltage.

En del af vores selvforståelse, som den gode underviser, baserer sig på vores evne til at formidle vores materiale og at få de studerende til

at indgå i en dialog omkring dette. Hvis dialogen udebliver eller er mindre i de internationale klasser, kan underviseren få det indtryk, at det skyldes de studerendes sprogfærdigheder, evner eller motivation, og denne konklusion beskytter billedet af os selv, som den kompetente formidler. Det er ikke en konstruktiv slutning, især ikke hvis årsagen er en anden, f.eks. at de studerende ikke er trænet i klassesdialogen eller ikke har forstået den læringsmæssige begrundelse for, at underviseren ønsker dialog.

Det interkulturelle læringsrum

Forståelse for, hvordan disse udfordringer opstår, hjælper os til at arbejde med tiltag, der kan være med til at håndtere dem konstruktivt. Helt overordnet skal vi kommunikere umisforståeligt, vi skal være eksplicitte omkring den forventede deltagelse i timerne og omkring underviser-studerende relationen. Det er helt grundlæggende, at vi i det interkulturelle læringsrum illustrerer, hvilke opførsler og handlemåder vi forventer. Det er en stor udfordring for underviserne at forstå, at ►

det, der er naturligt og logisk for os, er forankret i vores egen kultur. Det er netop disse elementer, som er kulturelt forankrede og virker indlysende for os, som ikke vil være indlysende for studerende fra andre kulturer.

Konkrete forslag til at håndtere manglende aktiv deltagelse i undervisningen er, at man giver de studerende diskussionsemner på forhånd, så de kan forberede sig hjemme. Det kan indikere vigtigheden for de studerende, men også medvirke til at mindske ængstelse omkring det at deltage i diskussion. Man kan også overveje at give dem længere tid til at formulere svar, så man venter med besvarelse til, der er ti hænder i vejret i stedet for to – selvom det kan virke grænseoverskridende i starten. Man kan eksperimentere med turn-taking, hvor man som under-

viser vælger, hvem der skal svare, uanset om de har rakt hånden op eller ej – både for at undgå, at det er de samme tre, som svarer hver gang, og for at træne klassesamtalen for dem, som ikke er vant til det.

De fleste undervisere er bekendt med andre typer aktiverende undervisning, f.eks. Cooperative Learning, og disse tiltag kan man naturligvis eksperimentere med også på de interkulturelle hold. Det er dog ikke noget, man på nuværende tidspunkt empirisk eller teoretisk kan bekræfte resultaterne af i forhold til det interkulturelle klasserum. Enkelte overvejelser skal man dog gøre sig i forhold til dette. Studerende, som kommer fra en meget lærerstyret undervisningsform, kan blive meget forundrede over, at ansvar for *andres* læring i en vis grad lægges ud til de studerende,

og ikke kun ansvar for *egen* læring. Dette kan skabe en situation, hvor den studerende føler, at underviseren ikke gør sit job, og i værste fald, at den studerende kan få tvivl om underviserens faglige kompetencer. Det kræver, at underviseren formår at være meget eksplicit omkring en øvelses formål, men også hvad øvelsen giver dem frem for tavleundervisning.

Dette kompliceres yderligere af, at danske studerende gennem et langt skoleliv har udviklet relevant terminologi og tænkning omkring læring, som er forudsætning for at kunne fungere i dansk læringskontekst, mens internationale studerende ikke har samme forudsætninger for at deltage i disse meta-diskussioner omkring læring. ▶

DIALOG

En bulgarsk studerende udtaler:

"...it was a little bit confusing when teachers are asking questions because back in Bulgaria the teacher is making monolog with himself and here there is a dialog and you are kind of surprised when somebody is asking for your opinion."

Snyd og afskrivning

Når 58 % af underviserne indikerede, at de studerende har en anden definition af snyd og afskrivning, end de selv har, har dette ligeledes at gøre med, at de studerende ikke har forstået undervisningsformen i den danske uddannelses-tradition. Internationale studerende kan være blevet belønnet for en akademisk præstation, som trak kraftigt på andres arbejde, uden at være blevet afkrævet dokumentation eller bedt om at fortolke viden. For disse studerende vil et begreb som plagiat være helt nyt. Ligeledes kan det at medtage kilder indikere, at underviseren ikke kender kilderne, og derfor opfattes som en direkte fornærmelse.

Ligesom så mange andre begreber, vi bruger i vores undervisning, er plagiat kulturelt betinget og forankret, og derfor ikke noget vi kan gå ud fra, internationale studerende er bekendt med eller har samme forståelse af. Derfor ligger der en stor opgave for bibliotekspersonale og undervisere i at illustrere, synliggøre og diskutere det plagiatbegreb, de studerende forventes at arbejde ud fra.

Det praktiske arbejde med at gøre dette kan tage afsæt i det at være eksplicit som underviser. Dette kan helt konkret betyde, at man starter med at definere, hvad plagiat er, og hvorfor vi ser så alvorligt på det. Altså en diskussion af at plagiat kan sidestilles med tyveri af andres ideer og arbejde. Det kræver også en didaktisk diskussion, hvor man tydeliggør, at selvom en anden måske har gjort arbejdet bedre, og det derfor føles tåbeligt at aflevere sit eget inferiøre arbejde, så er formålet, at de skal lære af deres eget arbejde og proces, og at det derfor er meningen, at de skal lave det selv. Det kan føles, som om man taler i selvfølgeligheder og påpeger det åbenlyse, men igen er det vigtigt at huske, at netop det 'åbenlyse' er kulturelt forankret, og derfor ikke nødvendigvis åbenlyst for studerende fra andre kulturelle baggrunde og uddannelsestraditioner.

At være umisforståelig omkring afskrivning og kildehenvisninger betyder også, at man må være meget konkret omkring, hvordan man gør det rigtigt. At man træner dem i, hvordan man laver en bibliografi, og hvordan man laver henvisninger. De studerende kan også have stor gavn af, at man viser dem eksempler fra opgaver, hvor det er gjort

rigtigt og forkert. Når man retter deres opgaver efterfølgende, er det vigtigt, at man ikke kun kommenterer, at de har gjort det forkert, men også viser dem, hvordan det ville have set ud, hvis de havde gjort det rigtigt. På den måde bliver det at være eksplicit arbejdsintensivt for underviseren, men på den anden side giver det også et bedre redskab til at skelne mellem dem, der snyder bevidst, og dem, der har plagieret, fordi de ikke vidste bedre.

Når vi øger forståelsen for de internationale studerendes situation, og vi forbedrer refleksionen over egen praksis som undervisere i det interkulturelle læringsrum, giver vi de studerende en langt bedre mulighed for at drage nytte af deres uddannelse i Danmark. Vi forbedrer vore egne muligheder som undervisere for at lære af vores interaktion med de studerende. Arbejdet med de udfordringer, man oplever, som underviser i det interkulturelle læringsrum, vil derfor kunne betyde en bedre undervisning for de studerende, men også større arbejdsglæde og læring for underviserne. ■

Kilder:

- Carroll, J. & Ryan, J. red., 2005. *Teaching international students: Improving learning for all*. New York: Routledge. Kap.1, 5, 6 og 17
- Leask, B., 2007. International teachers and international learning. I: Jones, E. & Brown, S. 2007. *Internationalising higher education*. New York: Routledge. Kapitel 7
- Ryan, J. 2000. Guide to teaching International students. Oxford : Oxford Centre for staff and learning development
- Tange, H., 2008. International education as intercultural learning. I: Hellsten, M. 2008. *Researching international pedagogies*. New York: Springer. Kap. 6
- Ulsig, T. & Reimann, A., 2005; Etablering af kontrakt om livet i læringsrummet - interkulturel kommunikation i undervisning og læring: udvikling af metoder/model til forbedring af den pædagogiske dialog mellem danske undervisere og udenlandske studerende. Horsens: Vitus Bering VIA UC